

ปัญหาการจัดตั้งทนายความขอแรงในคดีอาญา¹

ศุภณัฐ สิทธิภุคย์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งทนายความขอแรงในคดีอาญา พบว่าในปัจจุบันสังคมไทยเรามี
วิวัฒนาการในด้านเทคโนโลยีและด้านต่างๆมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งการที่สังคมและเทคโนโลยีพัฒนาไป
อย่างรวดเร็ว นั้น กฎหมายก็ต้องมีวิวัฒนาการให้เท่าทันประชาชนในสังคม โดยมีเหตุผลมีผลทางเทคนิคมาก
ขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้นจนประชาชนทั่วไปอาจจะไม่สามารถเข้าใจกฎหมายได้อย่างลึกซึ้ง จนทำให้
ต้องอาศัยนักกฎหมายผู้มีวิชาชีพเฉพาะทางมาใช้กฎหมายให้ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการยุติธรรมแก่
ประชาชนที่มีปัญหากฎหมาย

หลักการสำคัญในการใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน คือ หลักการที่ว่า “บุคคลมี
สิทธิเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย” (Equality before the Law) ซึ่งในเรื่องนี้องค์การสหประชาชาติเป็น
องค์กรระหว่างประเทศได้ออกหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(Universal Declaration of Human
Rights) ให้ประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติต้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ รับรองสิทธิ
มนุษยชนของประชาชนให้มีความเสมอภาคกัน หลักปฏิญญาสากลดังกล่าวยังมีการคุ้มครองสิทธิใน
กระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่า
ตนบริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ว่ามีความผิดจริงตามกฎหมายโดยปราศจากข้อสงสัย ทั้งนี้ตามกติกา
ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ได้มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของ
บุคคลผู้ถูกดำเนินคดีอาญาไว้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือด้านทนายความ
และหากไม่สามารถหาทนายความได้ รัฐต้องจัดหาให้โดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิก
ขององค์การสหประชาชาติที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วย

ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ในการปกครอง
จะต้องยึดหลักความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคของประชาชน คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็น
สำคัญ เพื่อที่รักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540
จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ฉบับปัจจุบันก็ได้มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชนอย่างชัดเจนในหลายๆด้าน รวมถึงเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ว่าในคดีอาญาผู้ต้องหา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การจัดตั้งทนายความขอแรงในคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศิริสมบุรณ์เวช และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุพร วงศ์ทองสรรค์ และ รอง
ศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความและการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนได้วางหลักรับรองสิทธิของจำเลยในการที่จะมีทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่บุคคลมีสิทธิในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

ประเทศไทยมีระบบการดำเนินคดีอาญาเป็นระบบกล่าวหา (Accusatorial System) เมื่อบุคคลตกเป็นจำเลยในคดีอาญา รัฐจะดำเนินคดีโดยผ่านกระบวนการยุติธรรมเริ่มตั้งแต่ชั้นสอบสวนซึ่งกระทำโดยพนักงานสอบสวน ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจนกระทั่งเมื่อมีการสอบเสร็จก็จะมีการสรุปสำนวนทำความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อส่งฟ้องคดี พนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแล้วก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาการกระทำของจำเลยแล้วมีคำพิพากษาต่อไป แต่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือการพิจารณาคดีในชั้นศาล จำเลยจำต้องมีบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี และบุคคลที่จะเข้าให้ความช่วยเหลือจำเลยในการดำเนินคดีอาญา คือ ทนายความ รัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2560 มาตรา 68 กำหนดให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้” รัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับสิทธิที่บุคคลทุกคนจะต้องได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมและรัฐมีหน้าที่ช่วยเหลือในด้านการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

การจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยรัฐเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับความเป็นธรรมในระหว่างดำเนินคดีอาญาตั้งแต่ชั้นของพนักงานสอบสวนจนถึงชั้นพิจารณาคดีของศาล ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบถึงสิทธิของตนตามกฎหมายและสามารถใช้สิทธิของตนได้ถูกต้อง การที่รัฐจัดหาทนายความให้จึงเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในอันที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เพราะหากยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยกระทำความผิดจริง กฎหมายให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ทนายความจะทำหน้าที่เพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ากระทำความผิดดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือเกิดขึ้นโดยเหตุการณ์บางอย่างบีบบังคับหรือมีความจำเป็นให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำเช่นนั้น เพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นความจริงและสมควรที่รัฐจะลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหรือไม่ การมีทนายความให้ความช่วยเหลือในทางคดีจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เป็นตกเป็นจำเลยและผู้ต้องหาในคดีอาญาเป็นอย่างดี

สิทธิของผู้ตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญานั้นในชั้นสอบสวนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติรับรองสิทธิไว้ในมาตรา 134/1 และชั้นพิจารณาคดีของศาลได้บัญญัติรับรองสิทธิไว้ใน

มาตรา 173 โดยทั้งสองมาตราดังกล่าวได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยไว้ในทำนองเดียวกันว่า รัฐต้องจัดหาทนายความให้จำเลยที่กระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้อง ซึ่งจำเลยไม่มีทนายความ และกรณีคดีมีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีทนายความและต้องการทนายความทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ การที่รัฐจัดหาทนายความให้จำเลย ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา 173 โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ โดยจำเลยไม่ต้องเสียค่าจ้างทนายความแต่อย่างใด เมื่อทนายความได้รับการแต่งตั้งแล้วก็จะทำหน้าที่แทนตัวความหรือจำเลยปกป้องคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่พึงมีได้ตามกฎหมายจนกว่าคดีจะถึงที่สุด การแต่งตั้งทนายความแก่จำเลยในคดีอาญาเท่ากับว่ารัฐได้ดำเนินการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย อีกนัยหนึ่งเป็นการมอบหมายให้ทนายความทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแทนรัฐ ทนายความที่ศาลตั้งให้จำเลยเรียกว่า ทนายขอแรง เป็นสิ่งจำเป็นนอกจากทนายความ จะช่วยให้จำเลยมีโอกาสต่อสู้คดีพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทนายยังมีส่วนช่วยรัฐอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาให้เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงธรรม³

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะบัญญัติถึงการมีทนายความในการให้ความช่วยเหลือแก่จำเลยแล้ว แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาบางประการที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในเรื่องการจัดตั้งทนายความขอแรงในคดีอาญา จากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหากฎหมาย ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบประเด็นปัญหาแรกเกี่ยวกับปัญหาการจัดหาทนายความให้จำเลยล่าช้า

เนื่องจากการจัดตั้งทนายความขอแรงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ได้กำหนดให้ศาลจัดตั้งทนายความขอแรงให้จำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาล จำเลยที่ไม่มีทนายความจึงจะมีทนายความคอยช่วยเหลือในการต่อสู้คดี เมื่อคดีได้ขึ้นสู่ศาลแล้ว ซึ่งถือว่าล่าช้าเกินไป เนื่องจากปัจจุบันเมื่ออัยการนำตัวจำเลยมาฟ้องคดีในนัดแรก เจ้าหน้าที่ศาลจะสอบถามจำเลยเบื้องต้นว่าจำเลยจะให้การอย่างไร และมีทนายความหรือไม่ หลังจากนั้นศาลจะนัดคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำเลยในนัดที่สอง หลังจากนั้นศาลจะนัดสอบคำให้การจำเลยอีกในนัดที่สาม ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ศาลจะสอบถาม และจัดตั้งทนายความให้จำเลยในนัดสอบคำให้การ แต่ตามทางปฏิบัติปรากฏว่าศาลจะสอบคำให้การจำเลยในนัดคุ้มครองสิทธิฯ ทั้งๆที่จำเลยยังไม่มีทนายความ ลำพังตัวจำเลยเองไม่สามารถเข้าใจกฎหมายได้ จึงไม่สามารถตัดสินใจว่าการให้การปฏิเสธหรือรับสารภาพจะเป็นประโยชน์กับจำเลยมากกว่า ทำให้จำเลยไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เมื่อจำเลยถูกฟ้องคดีมาศาล ศาลควรแต่งตั้งทนายความให้จำเลยอย่างรวดเร็วในขณะที่ถูกส่งตัวมาฟ้อง เพราะจำเลยจะได้มีที่ปรึกษาในการสอบถามเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว บางกรณีจำเลยไม่มีทนายความในการเขียนคำร้องขอปล่อยตัว

³ คณิต ฅ นคร,กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,(กรุงเทพมหานคร :เจริญวิทย์ การพิมพ์,2528),หน้า 32

ชั่วคราว ซึ่งหากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยก็จะไม่มีทนายความในการยื่นอุทธรณ์คำสั่ง ทั้งนี้ ทนายความจะต้องได้พบกับจำเลยเป็นระยะเวลาพอสมควร เพื่อซักถามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ศึกษาคดีและเตรียมข้อมูลในการต่อสู้คดี บางคดีจำเลยจะต้องเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานอื่นๆ เพื่อนำมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรแต่ตาม บทบัญญัติดังกล่าว การที่จำเลยได้พบกับทนายความครั้งแรกในชั้นพิจารณาคดีของศาล ซึ่งเป็นนัดสอบ คำให้การจำเลยเป็นการแต่งตั้งทนายความที่ล่าช้า เพราะในนัดนี้ศาลจะต้องสอบถามคำให้การจำเลย ทั้งๆที่ ทนายความยังไม่มีโอกาสได้พูดคุยกับจำเลย ยังไม่ได้ทราบข้อเท็จจริงที่ปรับกับหลักกฎหมาย เพื่อจะวาง แนวทางการต่อสู้คดี อันเป็นการทำงานที่กะทันหันทันทีทันใดจนทนายความไม่มีโอกาสได้เตรียม ข้อเท็จจริงให้ได้ว่าควรจะแนะนำให้อ้างอิงข้อเท็จจริงหรือให้การรับสารภาพจึงจะเป็นประโยชน์กับจำเลย มากกว่า ในทางกลับกันฝ่ายโจทก์มีทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นบุคลากรผู้มีความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญ กลับมีเวลาในการค้นหาข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐานมากกว่าฝ่ายจำเลย ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบเสียเปรียบกันอย่างเห็นได้ชัด ขัดต่อหลักความเสมอภาคในการต่อสู้คดี การที่ศาลแต่งตั้ง ทนายความให้จำเลยในนัดสอบคำให้การ เป็นการล่าช้าจึงส่งผลให้จำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรมใน กระบวนการยุติธรรมเท่าที่ควร

ปัญหาที่สองการคัดเลือกทนายความขอแรงในชั้นพิจารณาคดีของศาล ในการจัดตั้งทนายความ ขอแรงให้จำเลยในคดีอาญาจะทำการคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อเรียงตามลำดับรายชื่อที่เข้ามาขึ้นชื่อไว้กับศาล นั้นๆ ซึ่งเมื่อมีคดีอาญาขึ้นสู่ศาลและคดีนั้น จำเลยไม่มีทนายความ ศาลก็จะใช้วิธีการขอแรงทนายความ โดย เจ้าหน้าที่ศาลก็จะพิมพ์เสนอชื่อทนายความขอแรงตามลำดับบัญชีรายชื่อ โดยไม่ได้ใช้ดุลพินิจในการ คัดเลือกว่าทนายความมีประสบการณ์เกี่ยวกับคดีอาญาประเภทใด เหมาะสมกับคดีอาญาดังกล่าวหรือไม่ และจำเลยก็ไม่มีสิทธิเลือกทนายความที่ศาลตั้งให้ อีกทั้งทนายความขอแรงก็ไม่มีสิทธิเลือกประเภทของคดี ตามความเชี่ยวชาญของตนเช่นเดียวกัน ซึ่งทนายความบางคนที่ได้ขึ้นทะเบียนต่อศาล อาจจะเป็นทนายความ จบใหม่ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการว่าความ ไม่เชี่ยวชาญในการสืบพยานหรือตั้งประเด็นสู้คดี ไม่ ค่อยเข้าใจกระบวนการพิจารณาเท่าที่ควร การแต่งตั้งทนายความโดยการหมุนเวียน ตามลำดับบัญชีรายชื่อที่ เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ มิได้คำนึงถึงความสามารถของทนายความ ซึ่งความสามารถของทนายขอแรงเป็นเรื่อง สำคัญในการดำเนินการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญา ทนายขอแรงใหม่อาจมีความกระตือรือร้นดี แต่ขาดประสบการณ์ในข้อเท็จจริงและกฎหมาย จึงมักจะเกลี้ยกล่อมให้จำเลยรับสารภาพ ทั้งที่บางครั้งจำเลย อาจไม่ได้กระทำความผิด ในขณะที่ฝ่ายโจทก์ซึ่งมีศักยภาพในการว่าจ้างทนายความที่มีความสามารถ มี ประสบการณ์สูง หรือในคดีที่ดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญแสดงให้เห็น ถึงความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกันในการต่อสู้คดี จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าภาครัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญใน ส่วนนี้ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 รัฐควรจัดหาทนายความที่มีความสามารถ มีประสบการณ์

ให้กับจำเลยและให้เหมาะสมกับความสามารถของนายความ โดยพิจารณาจากอายุการทำงาน และประสบการณ์ในคดีอาญาแต่ละประเภท ระบบนายขอแรงจึงขาดการเอาใจใส่จากรัฐอย่างเพียงพอ ทั้งๆที่นายความมีส่วนช่วยคงความเป็นธรรมในสังคมมาเป็นเวลาหลายสิบปี นับว่านายขอแรงของไทยสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยได้พอสมควร หากได้มีการพิจารณาระบบนายขอแรง เรียนรู้ถึงปัญหา ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทยโดยระบบนายขอแรงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด

ปัญหาที่สามเรื่องการจ่ายค่าทนายความขอแรงที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากอาชีพทนายความจำเลยในคดีอาญามีหน้าที่สืบหาข้อเท็จจริงรวบรวมพยานหลักฐานเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ในขณะเดียวกันนายความยังมีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาเช่นเดียวกับพนักงานอัยการ นายความจึงมีภาระหน้าที่หลายประการ เพื่อให้จำเลยได้รับความเป็นธรรม เมื่อคำนึงถึงกระบวนการขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดีของศาล นายความต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่ไปพบปะพยาน การค้นหาเอกสารจากหน่วยงานราชการ การเดินทางไปแสวงหาข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานต่าง ๆ เพิ่มเติมแล้วมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น แต่ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายแก่นายความที่ศาลตั้งให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 พ.ศ. 2502 นายความขอแรงมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนหรือที่เรียกว่าเงินรางวัลศาลนั้น เฉพาะแต่ค่าใช้จ่ายในการสืบพยานตามประเด็นในศาลเท่านั้น ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเสาะแสวงหาพยานหลักฐานด้วย อัตราเงินรางวัลควรปรับปรุงให้เหมาะสมมากกว่าในปัจจุบัน ควรมีเงินค่าใช้จ่ายต่างหากจากเงินรางวัล และกำหนดเงินรางวัลนายให้สูงขึ้น เนื่องจากนายความมีภาระงานหนักหน่วง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับค่าของเงินตามภาวะ เศรษฐกิจ ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในคดี ไม่ควรให้เกิดภาระต่อทนายเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ถ้าหากทนายต้องขัดข้องในเรื่องเงินจะทำให้เกิดความย่อท้อ ขาดความเสียสละ ขาดแรงจูงใจในการทุ่มเทในการเตรียมคดี ทำคดีแบบให้เสร็จไป เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่บานปลาย ทั้งนี้ การทำงานของนายความขอแรงต้องเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ศาลสอบถามค่าให้การจำเลยสืบพยานจนกระทั่งศาลพิพากษา โดยศาลจะจ่ายค่าทนายความขอแรงให้แก่ทนายความเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว บางคดีมีการสืบพยานไม่ต่อเนื่อง และเป็นระยะเวลานาน ทำให้ทนายความได้ค่าทนายล่าช้า ในระหว่างพิจารณาไม่มีค่าใช้จ่ายในการค้นหาพยานหลักฐาน สืบเสาะหาข้อเท็จจริงเลย ส่งผลให้นายความขอแรงขาดประสิทธิภาพ ไม่มีจิตใจทุ่มเท ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ขาดความเอาใจใส่คดี เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่าย ที่ต้องแบกรับด้วยตนเอง นายความที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์สูงก็ไม่อยากมาขึ้นบัญชีเป็นนายขอแรง จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าทนายขอแรงให้เหมาะสม หากมีการกำหนดค่าทนายความขอแรงในจำนวนที่เหมาะสม จะทำให้การปฏิบัติงานมีความสะดวก คล่องตัวมากขึ้น เกิดความเสียสละทุ่มเท ก็จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งทนายความ
ขอแรงในคดีอาญา เพื่อหาสาเหตุของการเกิดปัญหาที่ทำให้จำเลยในคดีอาญาไม่มีสิทธิดำเนินคดีโดยเสมอ
ภาค โดยศึกษาที่มาของการจัดตั้งทนายความขอแรงในคดีอาญานำมาวิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไข
ปัญหาต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้าผู้ศึกษาพบว่ามียข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

1 ปัญหาการจัดหาทนายความให้จำเลยล่าช้า

การมีทนายความคอยให้ความช่วยเหลือในชั้นพิจารณาคดีของศาล ถือว่าเป็น การล่าช้า
เกินไป เนื่องจากการเตรียมการต่อสู้คดี มีขั้นตอนที่ต้องอาศัยความละเอียด รอบคอบ เพื่อให้ทนายความได้มี
เวลามากพอในการเตรียมตัวต่อสู้คดีอย่าง ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และได้รับความเท่าเทียมกัน
กับโจทก์ จึงควรมีการ บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 โดย
บัญญัติ ให้รัฐดำเนินการจัดหาทนายความให้แก่จำเลยนับตั้งแต่จำเลยถูกส่งตัวมาฟ้องที่ศาล เพื่อให้ได้รับ
ความ เป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกันกับโจทก์

2 ปัญหาการคัดเลือกทนายความขอแรงในชั้นพิจารณาคดีของศาล

ตามหลักสิทธิมนุษยชนได้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าศาลจะได้มีคำ
พิพากษาว่าได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง จำเลยจึงควรได้รับสิทธิการมีทนายความเพื่อต่อสู้คดีพิสูจน์
ความบริสุทธิ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรบัญญัติกฎหมายให้เป็นหน้าที่ ของสภาทนายความ
ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีอำนาจในการคัดเลือกทนาย ขอแรงให้ตรงกับความรู้ความเชี่ยวชาญ
และประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่คดี เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการต่อสู้คดีกับคู่ความอีกฝ่ายที่มีพนักงาน
อัยการเป็นโจทก์ เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

3. ปัญหาการจ่ายค่าทนายความขอแรงที่ไม่เหมาะสม

การกำหนดเงินรางวัลให้มีความเหมาะสมตามสภาพภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ให้
สอดคล้องกับค่าครองชีพ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ทนายความที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการว่า
ความคดีอาญามาลงชื่อเป็นทนายขอแรงต่อศาล จึงควรกำหนดอัตราเงินรางวัลให้แก่ทนายความขอแรงใหม่
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 โดยกำหนดเงินรางวัลในคดีที่มีโทษประหารชีวิต
ขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 50,000 บาท และสูงสุด ไม่น้อยกว่า 150,000 บาท ต่อคดี ส่วนในคดีประเภทอื่นต่ำสุดไม่
ควรน้อยกว่า 15,000 บาท และสูงสุดไม่น้อยกว่า 50,000 บาท เพื่อให้ทนายความสามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้
อย่างสุจริต

เอกสารอ้างอิง

คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528.